

Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος (Οκτ. 1912- Μάϊος 1913) Γ΄ Μέρος

Από : Αντιστράτηγο ε.α. Ιωάννη Κρασσά

«Ἀρχηγούς Μοιρῶν, Κυβερνήτας πλοίων, Ἀξιωματικούς, Ὑπαξιωματικούς καὶ Πληρώματα: Σήμερον ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Τουρκίας. Ἡ Πατρίς καλεῖ ὑμᾶς εἰς τὸ καθήκον». 5/18 07:36 Οκτ 1912, το σήμα προς τον στόλο για την κήρυξη του πολέμου.

ΝΑΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η Απελευθέρωση των Νήσων του Βορείου Αιγαίου

Το Ελληνικό Ναυτικό ενεργούσε στο Αιγαίο και στο Ιόνιο πέλαγος.

Η Ναυμαχία της Έλλης

Στόλος Αιγαίου:

Θωρηκτά(4): «Αβέρωφ», και τα 3 παλαιά «Υδρα», «Σπέτσαι», «Ψαρά».

Αντιτορπιλικά(14):

- Ανοικτής θαλάσσης(4): «Αετός», «Ιεράξ», «Λέων», «Πάνθηρ».
- Μεσαία(2): «Κεραυνός», «Νέα Γενεά».
- Μικρά(8): «Σφενδόνη», «Νίκη», «Δόξα», «Θύελλα», «Ναυκρατούσα», «Ασπίς», «Βέλος» και «Λόγχη».

Τορπιλοβόλα(5): «11», «12», «14», «15», «16».

Υποβρύχιο:«Δελφίν».

Ο Υποναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης τοποθετήθηκε Αρχηγός του Στόλου με αποστολή την απελευθέρωση των νήσων του Αιγαίου και την απαγόρευση μεταφοράς τουρκικών στρατευμάτων και εφοδίων δια θαλάσσης. Όλα τα αντιτορπιλικά ήταν νεότευκτα και σε πολύ καλή κατάσταση. Το υποβρύχιο παραλήφθηκε την ημέρα κηρύξεως του πολέμου (5 Οκτ 1912).

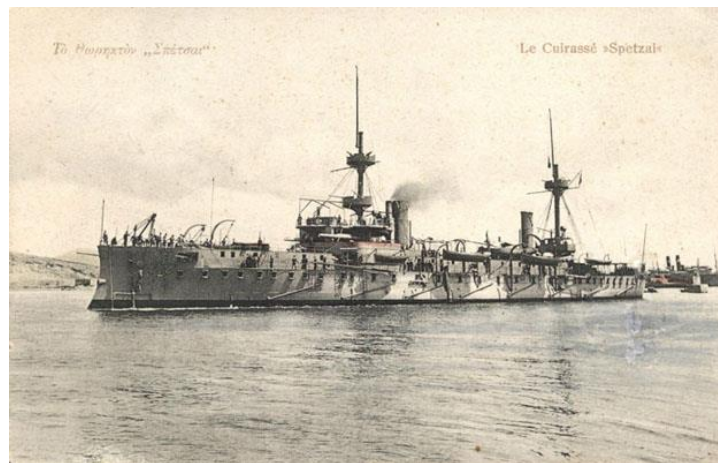
Μοίρα Ιονίου:

- Κανονιοφόροι[(ατμοβαρίδες)2]: «Άκτιον» και «Αμβρακία».
- Μικροί κανονιοφόροι(3): «Α», «Β» και «Δ».
- Ατμομυοδρόμωνες[1](4): «Αλφειός», «Πηνειός», «Αχελώος», «Ευρώτας».

Ο Πλοίαρχος Ιωάννης Δαμιανός ήταν ο Διοικητής της Μοίρας, με αποστολή την εξουδετέρωση των οθωμανικών πλοίων στον Αμβρακικό κόλπο και την αποβίβαση τμημάτων στις ακτές της Βορείου Ηπείρου. Όλα τα πλοία ήσαν παλαιά.

Ο στόλος υποστηρίζονταν από τα πλοία εφοδιασμού: «Κανάρης» και «Άρης». Τα οπλιταγωγά, « Σφακτηρία» και «Κρήτη». Τα επίτακτα εμπορικά πλοία: «Εσπερία», «Αρκαδία», «Μακεδονία», «Μυκάλη», και «Αθηνά».

Η απαγόρευση της εξόδου των τουρκικών πολεμικών από τα στενά του Ελλησπόντου, αποτελούσε την πρώτη προτεραιότητα του στόλου μας. Το 1912 η προωθημένη βάση του βρίσκονταν στους Ωρεούς της Βορείου Ευβοίας 175 ναυτικά μίλα(324 χλμ) από τα Δαρδανέλια. Η Κυβέρνηση αποδέχτηκε την πρόταση του Κουντουριώτη για την άμεση κατάληψη της Λήμνου, η οποία απείχε 50 νμ(93 χλμ) από τα στενά. Την 8η/21η Οκτ 1912, διλοχία(500 άνδρες) του Ελληνικού Στρατού, υπό τον Λοχαγό(ΠΖ) Ιουλιανό Κονταράτο αποβιβάσθηκε στον όρμο του Μούδρου και κινήθηκε προς την πόλη, χωρίς η μικρή τουρκική φρουρά να προβάλλει καμιά αντίσταση. Την επομένη η ελληνική σημαία κυμάτιζε στο φρούριο του Κάστρου[2](Μύρινα). Ο Κουντουριώτης μερίμνησε ώστε ο όρμος του Μούδρου να παρέχει τις υπηρεσίες ναυτικής βάσεως[3], με σκοπό να παρέχει υποστήριξη και ασφάλεια στον στόλο. Με τον τουρκικό στόλο απασχολημένο με επιχειρήσεις στις ακτές της Βουλγαρίας, η κυβέρνηση αποφάσισε την απελευθέρωση των νήσων του Βόρειου Αιγαίου.

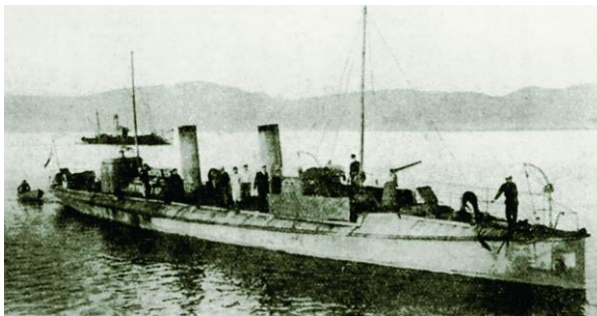
Το Θωρηκτό "Σπέτσαι"

Την 18η/31η Οκτ. 1912, απελευθερώσαμε άνευ αντιστάσεως την Θάσο, τον Άγιο Ευστράτιο, την Ίμβρο και την επομένη την Σαμοθράκη. Για την επιχείρηση χρησιμοποιήθηκαν τα θωρηκτά «Αβέρωφ», «Σπέτσαι» και «Υδρα», τα αντιτορπιτικά «Θύελλα» και «Λόγχη» και το επίτακτο «Πέλοψ». Η Διλοχία Κονταράτου αποβιβάσθηκε στην Θάσο, ενώ στα υπόλοιπα νησιά ενήργησε ναυτικό άγημα δυνάμεως 600 ανδρών υπό τον Υποπλοίαρχο Κωνσταντίνο Μελά. Την 21η Οκτ./3η Νοε. το αντιτορπιλικό «Ιέραξ» με κυβερνήτη τον Αντιπλοίαρχο Αλέξανδρο Βρατσάνο (απόγονο του Ψαριανού ήρωα της

επαναστάσεως) απελευθέρωσε τα Ψαρά. Την 24η Οκτ./6η Νοε. ο Κουντουριώτης κατέλαβε την Τένεδο άνευ εντολής της κυβερνήσεως, η οποία δέσποζε των στενών και παρείχε άριστη παρατήρηση[4]. Το Αντιτορπιλικό «Θύελλα» αποβίβασε άγημα στην Ικαρία, η οποία από το 1911 είχε κηρύξει την ανεξαρτησία της και δεν είχε καταληφθεί από τους Ιταλούς.

Ο Τορπιλισμός του «Φετίχ Μπουλέν»

Την 18^η/31^η 23:35 Οκτ. 1912, το τορπιλοβόλο 11, με κυβερνήτη τον Υποπλοίαρχο Νικόλαο Βότση, βύθισε εντός του λιμένος της Θεσσαλονίκης με δύο τορπίλες, το τουρκικό θωρηκτό «Φετίχ Μπουλέν». Ο Βότσης κινήθηκε από τα αβαθή των εκβολών του Αξιού ποταμού, με την βοήθεια εθελοντού ναυτικού της περιοχής, αποφεύγοντας τον προβολέα του οχυρού Καραμπουρνού (Ακρωτήριο Μεγάλο Έμβολο Αγγελοχωρίου). Κατά την αποχώρηση χρησιμοποίησε τον κανονικό δίαυλο αναπτύσσοντας την μεγίστη ταχύτητα, χωρίς να χτυπήσει τις ποντισμένες νάρκες λόγω του μικρού βυθίσματος του πλοίου, μετά την εξαπόλυση των τορπιλών. Το τουρκικό θωρηκτό ήταν εκτοπίσματος 2.700 τόνων, κατασκευής 1872 και τα πυροβόλα του είχαν τοποθετηθεί στο οχυρό του Καραμπουρνού. Ο ψυχολογικός αντίκτυπος της καταδρομής ήταν το μεγάλο κέρδος, η οποία καταρράκωσε το ήδη κλονισμένο ηθικό της φρουράς και οδήγησε τον Ταξίν Πασά να παραδώσει την πόλη στον Κωνσταντίνο.

Ελληνικό Τορπιλοβόλο

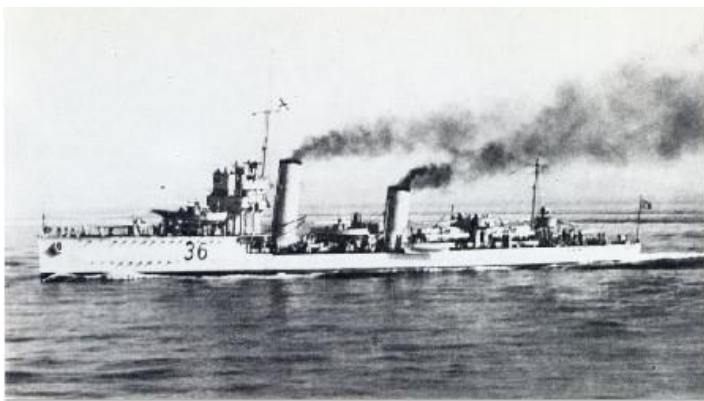
Το Αντιτορπιλικό "Νίκη"

Η Απελευθέρωση Χίου και Λέσβου και άλλες Ναυτικές Επιχειρήσεις.

Οι Τούρκοι είχαν ενισχύσει τις φρουρές των νήσων Λέσβου και Χίου, προκειμένου να αποτρέψουν την κατάληψη τους από την Ιταλία, λόγω του μεταξύ τους πολέμου το 1911. Η τουρκική φρουρά στην Χίο αριθμούσε 1.400 άνδρες, ενώ της Λέσβου 2.000. Κατόπιν αυτού διατέθηκε στον Ελληνικό Στόλο, ένα Σύνταγμα και ένα Τάγμα Πεζικού και μία ορεινή πυροβολαρχία. Την 8η/21η Νοε, η στρατιωτική δύναμη επιβιβάσθηκε σε δύο ατμόπλοια και με την συνοδεία των 4 θωρηκτών μας, δύο αντιτορπιλικών και 2 τορπιλοβόλων, αφίχθηκε στην Μυτιλήνη. Τα στρατιωτικά και ναυτικά τμήματα αποβιβάσθηκαν, ενώ οι τουρκικές δυνάμεις κατευθύνθηκαν στα Βορειοδυτικά της νήσου και μετά από αγώνα παραδόθηκαν τελικά την 6η/19η Δεκ. 1912.

Η Απελευθέρωση της Χίου

Το Αντιτορπιλικό "Ιέραξ"

Την 10η/23η Νοεμ. το Τορπιλοβόλο 14 με κυβερνήτη τον Υποπλοίαρχο Περικλή Αργυρόπουλο εισήλθε στο λιμένα του Αϊβαλίου με σκοπό να καταλάβει και να ρυμουλκήσει την τουρκική κανονιοφόρο «Τραπεζούντα», την οποία όμως τελικά βύθισε.

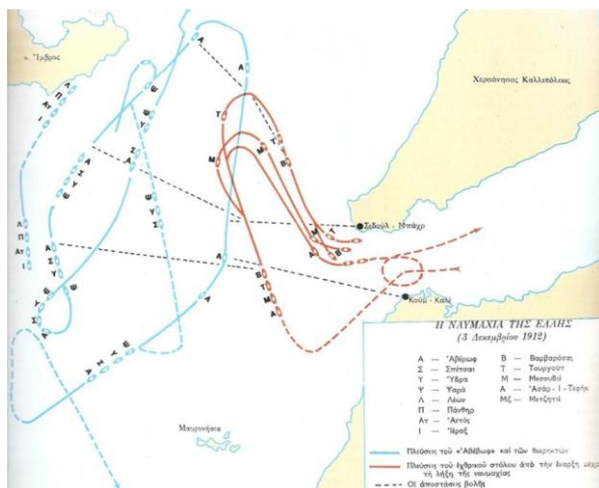
Την 11η/24η Νοε. τα εξοπλισμένα εμπορικά πλοία «Μακεδονία», «Εσπερία» και «Αρκαδία», μετέφεραν 1 Σύνταγμα Πεζικού και 1 Ορεινή Πυροβολαρχία υπό τον Συνταγματάρχη (ΠΖ) Νικόλαο Δελαγραμμάτικα, για την απελευθέρωση της Χίου. Τα συνόδευαν τα αντιτορπιλικά «Νέα Γενεά» και «Κεραυνός». Οι τουρκικές δυνάμεις υπό τον Ζίχνη Μπέη, προσπάθησαν να εμποδίσουν την απόβαση των ελληνικών τμημάτων στην παραλία Κοντάρι (περιοχή αεροδρομίου). Παρά το σφοδρό εχθρικό πυρ, οι στρατιώτες και οι ναύτες σταθεροποίησαν το προγεφύρωμα επί της ακτής. Οι Τούρκοι υποχώρησαν προς τα βόρεια της Χίου στα Καρδάμυλα και παραδόθηκαν μετά από αγώνα την 21η Δεκ. 1912.

Την 17η/30η Νοε. 17 ελληνικά εμπορικά, υπό την συνοδεία πολεμικών πλοίων, μετέφερε μία βουλγαρική ταξιαρχία (11.000) από την Θεσσαλονίκη στο Δεδέαγατς (Αλεξανδρούπολη).

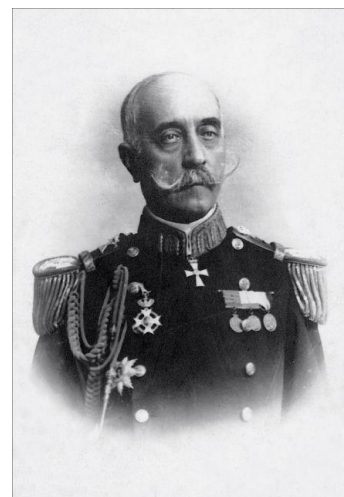
Η Ναυμαχία της Έλλης^[5]

Από την 30^η Νοε./13^η Δεκ. υπήρχαν πληροφορίες, σχετικά με την έξοδο του τουρκικού στόλου στο Αιγαίο. Την 3η/16η Δεκ στις 08:40, ο τουρκικός στόλος εξήλθε των στενών πλέοντας προς βορρά. Ο Κουντουριώτης επέβαινε επί του Αβέρωφ, την ναυαρχίδα του ελληνικού στόλου (4 θωρηκτά και 4 αντιτορπιλικά^[6]), ενώ ο πλοίαρχος Ραμίζ Μπέης του τουρκικού (4 θωρηκτά, 1 καταδρομικό^[7] και 7 αντιτορπιλικά με ναυαρχίδα το «Χαϊδερίν Μπαρμπαρός»). Ο Κουντουριώτης εξέπεμψε προς όλα τα πλοία το ιστορικό σήμα: «Μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Βασιλέως μας, πλέω μεθ' ὀρμῆς ἀκαθέκτου καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν εἰς τὴν Νίκην, κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Γένους». Ο ελληνικός στόλος που έπλεε στην αντίθετη κατεύθυνση, ανέστρεψε πορεία και τέθηκε παράλληλα του τουρκικού. Την 09:15 από τα 14.000 μέτρα το «Μπαρμπαρός» άνοιξε πυρ. Την 09:25 από την απόσταση των 12.000 μέτρων ο Αβέρωφ ανταπέδωσε. Η χαμηλή ταχύτητα των 3 παλαιών θωρηκτών (Υδρα, Σπέτσες και Ψαρά), ώθησε τον τολμηρό Κουντουριώτη, εκμεταλλευόμενος την ταχύτητα της ναυαρχίδας του [20 κόμβοι (37 χλμ/ώρα)], να αποσπαστεί από την γραμμή πλεύσεως και να κινηθεί ανεξάρτητα ελίσσόμενος. Ο κυβερνήτης του, πλοίαρχος Σοφοκλής Δούσμανης, γράφει στο ημερολόγιο του: «Ὁ Ἀβέρωφ μοῦ ἔκαμνε τὴν ἐντὶπώση μανδρουσκύλου, γαυγίζοντος διαρκῶς καὶ τρέχοντος πότε μὲν πρὸς τὰ ἐδῶ πότε δὲ πρὸς τὰ ἐκεῖ». Η απόσταση του Αβέρωφ από τον Μπαρμπαρός μειώθηκε στα 2.850 μέτρα, αλλά τα

πυροβόλα του σίγησαν λόγω υπερθερμάνσεως ή και κακής ρυθμίσεως (έβαλε 127 βλήματα, ενώ θα μπορούσε να βάλει 500, σύμφωνα με την μαρτυρία του Υποναύαρχου Κωνσταντίνου Αλεξανδρή). Τα πυροβόλα του Αβέρωφ δοκιμάστηκαν για πρώτη φορά στην ναυμαχία της Έλλης. Ο Ραμίζ Μπέης αιφνιδιάστηκε από την κίνηση του Αβέρωφ και διέταξε την εσπευσμένη επιστροφή του στόλου στα στενά, ενέργεια που ισοδυναμούσε με ήττα. Την 10:25 η ναυμαχία είχε τερματισθεί. Ένα μήνα μετά την ναυμαχία ο Ραμίζ προσήχθη σε δίκη για τον τρόπο που ενήργησε. Οι απώλειές μας ανήλθαν σε 4 νεκρούς, ενώ οι τουρκικές ήσαν πολλαπλάσιες.

Χάρτης της Ναυμαχίας της "Έλλης"

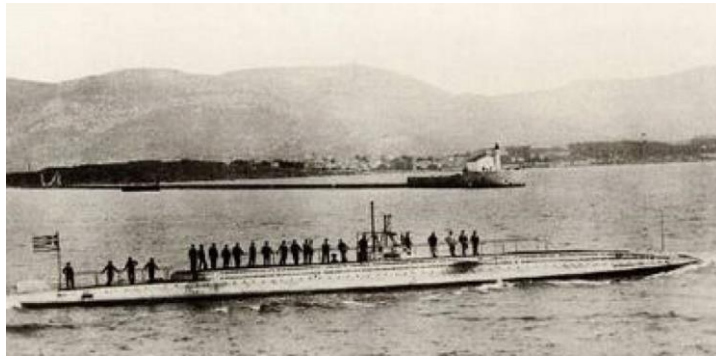

Ο Ναύαρχος Κουντουριώτης

Η παράτολμη ενέργεια του Κουντουριώτη, ο οποίος έθεσε την ισχυρότερη μονάδα του στόλου μας σε κίνδυνο, τόσο από τα επάκτια πυροβόλα αλλά και από τα πυροβόλα και τις τορπίλες των εχθρικών πλοίων έτυχε έντονης κριτικής. Είναι πολύ πιθανό ο γενναίος ναύαρχος να κατάλαβε ότι μόνο κατά τύχη θα τον πετύχαιναν οι Τούρκοι πυροβολητές. Θα έπρεπε επίσης να είχαμε εξοικειωθεί, πριν την ναυμαχία, με την χρήση των πυροβόλων του Αβέρωφ. Η ιστορία έχει δείξει όμως, ότι οι νίκες κερδίζονται, όταν οι διοικητές έχουν το θάρρος την κρίσιμη στιγμή της μάχης να ριψοκινδυνεύσουν. Ας μην ξεχνάμε ότι όλα τελικά κρίνονται εκ του αποτελέσματος

Το Υποβρύχιο «Δελφίν»

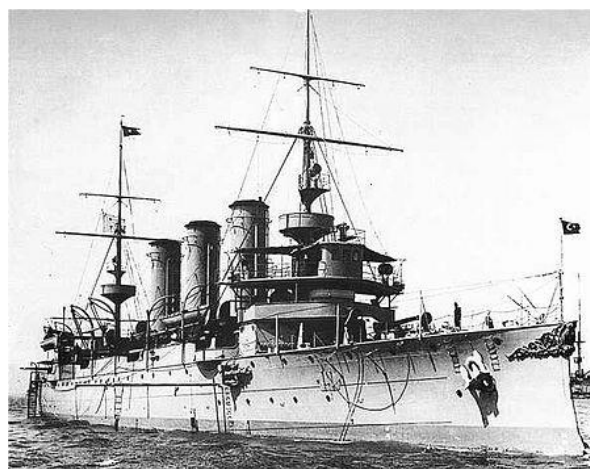
Την 9η Δεκ. το υποβρύχιο «Δελφίν^[8]», με κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Στέφανο Παπαρηγόπουλο, εκτόξευσε τορπίλη κατά του καταδρομικού «Μετζίτι», χωρίς όμως να το χτυπήσει. Το συμβάν αποτέλεσε την πρώτη στην ιστορία επίθεση υποβρυχίου εν καταδύσει. Στην συνέχεια το «Δελφίν» προσάραξε στα αβαθή της Τένεδου. Για να αποκολληθεί απελευθέρωσε τα μολυβένια βάρη ασφαλείας του, γεγονός που το κατέστησε επιχειρησιακά ανενεργό μέχρι το τέλος του πολέμου.

Το Υποβρύχιο "Δελφίν"

Η Έξοδος του «Χαμηδιέ»

Το Χαμηδιέ ναυπηγήθηκε το 1903 στο Ηνωμένο Βασίλειο, ήταν ελαφρό καταδρομικό εκτοπίσματος 3.800 τόνων, μήκους 102 μέτρων και ταχύτητος 23 κόμβων. Ο οπλισμός αποτελείτο από 2 πυροβόλα των 152 χιλ. και 8 των 127 χιλ. Την 2α/15η Ιαν 1913, εξήλθε των στενών, χωρίς να γίνει αντιληπτό από τον Ελληνικό Στόλο. Του είχαν προσθέσει δύο εικονικά φουγάρα προκειμένου να αλλάξει το περίγραμμα του, ενώ άλλαξαν το χρώμα του σε λευκό. Η αποστολή του ήταν να μεταφέρει χρήματα και πολεμοφόδια στον Τζαβή Πασά στην Αλβανία και να παρασύρει τον ελληνικό στόλο προς καταδίωξή του, μειώνοντας τον αριθμό των πλοίων που φρουρούσαν τα στενά. Το «Χαμηδιέ» έπλευσε στην Σύρο με σκοπό να βυθίσει το νεότερο εξοπλισμένο εμπορικό πλοίο «Μακεδονία» 10.000 τόνων(καθελκύσθηκε το Μάρτιο του 1912). Ο Κυβερνήτης του γέμισε τα στεγανά του με νερό προκειμένου να αποφύγει την πλήρη καταστροφή από τα εχθρικά πυρά. Μετά από μικρό χρόνο το «Μακεδονία» ανελκύσθηκε και επισκευάσθηκε. Το «Χαμηδιέ» κατά τους επόμενους 5 μήνες, αναζητείτο από τα ελληνικά πλοία, σ' όλη την Νοτιοανατολική Μεσόγειο. Δεν πέτυχε του σκοπού του να παρασύρει τον Ελληνικό στόλο προς καταδίωξη του και κυρίως τον «Αβέρωφ». Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε την ναυτική ικανότητα και την ανδρεία που επέδειξε το πλήρωμα του Χαμηδιέ, το οποίο απέφυγε τον εντοπισμό του από τα πλοία μας.

Το Καταδρομικό "Χαμηδιέ"

Η Ναυμαχία της Λήμνου

Από την αρχή του πολέμου ο Ελληνικός Στόλος κυριάρχησε στο Αιγαίο. Η χρησιμοποίηση της Λήμνου ως προχωρημένης βάσεως μάς παρείχε τακτικό πλεονέκτημα, γιατί μείωνε κατά πολύ το χρόνο αντιδράσεως μας. Ο Κουντουριώτης με την νίκη στην ναυμαχία της «Έλλης», κέρδισε τον πρώτο γύρο, αλλά δεν επαναπαύθηκε. Την 5η/18η Ιανουαρίου 1913, ο τουρκικός στόλος αποτελούμενος από 4 θωρηκτά^[9] και 8 αντιτορπιλικά εξήλθε των στενών. Ο Ναύαρχος Ταχήρ, επέβαινε του «Μπαρμπαρός», επί του οποίου είχε υψωθεί η σημαία του Χαϊρεντίν Μπαρμπαρός, ο οποίος κατά τον 16ο αιώνα είχε εξασφαλίσει στην Τουρκία την κυριαρχία της σ' όλη την Μεσόγειο.

Ο ελληνικός στόλος εξήλθε του όρμου του Μούδρου. 4 ελληνικά θωρηκτά, «Αβέρωφ», «Υδρα», «Σπέτσαι», «Ψαρά» και 5 αντιτορπιλικά, «Ιέραξ», «Αετός», «Σφενδόνη», «Νίκη», «Ναυκρατούσα», κινήθηκαν προς αντιμετώπιση του εχθρού. Οι δύο στόλοι από τη απόσταση των 6.700 μέτρων έκαμαν έναρξη πυρών, βάλλοντας συνολικά από 900 περίπου βολές. Ο «Αβέρωφ», χτυπήθηκε από 2 οβίδες των 280 χιλ, οι οποίες του προκάλεσαν ελαφριές ζημιές και τον τραυματισμό ενός διόπου. Τα δικά μας πυρά αποδείχθηκαν περισσότερο εύστοχα, προξενώντας σοβαρές ζημιές και ανθρώπινες απώλειες στα Θωρηκτά «Μπαρμπαρός», «Τουργούτ Ρέις» και «Μεσουδιέ». Η ναυμαχία διήρκησε 20 λεπτά, με τον τουρκικό στόλο να επανακάμπτει με σπουδή στην ασφάλεια των στενών. Ο ελληνικός στόλος επιβεβαίωσε την κυριαρχία του στο Αιγαίο. Το αποτέλεσμα της ναυμαχίας συνέβαλε στην απόφαση των Τούρκων να ζητήσουν ανακωχή.

Την 24η Ιαν, πραγματοποιήθηκε η πρώτη πτήση αεροσκάφους για πολεμικούς σκοπούς. Ο Υπολοχαγός (ΜΧ) Μιχαήλ Μουτούσης ως χειριστής και ο Σημαιοφόρος Αριστείδης Μωραϊτίνης ως παρατηρητής, πέταξαν με το υδροπλάνο «Ναυτίλος»(τύπου «MAURICE FARMAN»), σε ύψος 1.300 μέτρων και μετά από πτήση 112 μιλίων έριξαν 4 χειροβομβίδες, σε τουρκικό μεταγωγικό, φονεύσαντες 20 άνδρες.

Την 2^η/15^η Μαρτίου 1912, το θωρηκτό «Σπέτσαι», με κυβερνήτη τον Αντιπλοίαρχο Ανδρέα Βουρέκα, με τα αντιτορπιλικά «Νίκη» και «Βέλος», συνοδεύοντα το οπλιταγωγό «Θεσσαλία» επί του οποίου επέβαιναν 2 Λόχοι Πεζικού, κατέπλευσαν στην Σάμο. Το νησί που από το 1831 ήταν αυτόνομο, διοικούμενο από Έλληνα χριστιανό, υποτελές στον Σουλτάνο, περιήλθε στην Ελλάδα.

Η Δολοφονία του Βασιλέως Γεωργίου Α΄(24 Δεκ. 1845-5 Μαρ. 1913)

«Εἶναι προτιμότερον νὰ ὑποφέρει ὁ Βασιλεὺς ὁ ἴδιος, παρὰ νὰ ὑποφέρει ὁ λαὸς καὶ ὁ τόπος». Απόσπασμα ἀπὸ τὴν πολιτικὴ διαθήκη τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Α΄.

Την 5η Μαρτίου 1913, στις 17:15, ημέρα Τρίτη, δολοφονήθηκε ο Βασιλεύς των Ελλήνων Γεώργιος ο Α΄ στην Θεσσαλονίκη. Τον πυροβόλησε ο Αλέξανδρος Σχοινάς εκ Σερρών, στην συμβολή των οδών Βασιλίσσης Όλγας (τότε Εξοχής) και Αγίας Τριάδος. Ο Γεώργιος επέστρεφε από τον απογευματινό του περίπατο συνοδευόμενος μόνο από τον υπασπιστή του Ταγματάρχη(ΠΒ) Ιωάννη Φραγκουδή^[10], ο οποίος συνέλαβε αμέσως τον δολοφόνο.

Η Αυτοκτονία του Δράστη

Τα κίνητρα της δολοφονίας δεν εξιχνιάστηκαν ποτέ. Ο Σχοινάς αυτοκτόνησε, πέφτοντας από το παράθυρο του διοικητηρίου, όπου είχε μεταφερθεί για ανάκριση. Η Βασίλισσα Όλγα είχε συνομιλήσει επί δίωρο μαζί του, χωρίς να διαρρεύσει ποτέ, το τι ειπώθηκε. Ποιοί τού όπλισαν το χέρι; οι Βούλγαροι; οι Γερμανοί; οι Εβραίοι; οι Τούρκοι; οι Αυστριακοί; Ο Σχοινάς φυματικός σε προχωρημένο στάδιο ήταν παράφρονas ή αναρχικός; Η δολοφονία του Γεωργίου έχει ομοιότητες με αυτή του Προέδρου των ΗΠΑ Τζών Κέννεντυ, στο Ντάλλας του Τέξας το 1963. Οι αρχές αποδέχθηκαν την εκδοχή του μοναχικού δράστη με προσωπικά κίνητρα, ο οποίος αυτοκτόνησε προτού ολοκληρωθεί η ανάκριση. Ο Σχοινάς ομολόγησε ότι ευρισκόμενος στην Αθήνα προ ετών, σε άθλια οικονομική κατάσταση, είχε αποστείλει γράμμα στον Βασιλέα, ζητώντας οικονομική βοήθεια. Δεν έλαβε ποτέ απάντηση και έκτοτε ασπάστηκε αντικαθεστωτικές και αναρχικές ιδέες.

Η δολοφονία του Γεωργίου Α΄

Οι συνομωσίες δεν λείπουν από καμία σελίδα της ιστορίας και συνήθως οι άνθρωποι ικανοποιούνται από τα απίθανα παρά από τα πιθανά. Ο παραμερισμός του Γεωργίου από τον θρόνο, προκειμένου να ανέλθει στο θρόνο «φιλογερμανός» Κωνσταντίνος, είναι δύσκολο να υιοθετηθεί ως κίνητρο. Ο Γεώργιος είχε δηλώσει, ότι σκόπευε να παραιτηθεί υπέρ του διαδόχου, με την συμπλήρωση της πεντηκονταετηρίδας. Η Θεσσαλονίκη 4 μήνες μετά την απελευθέρωσή της, δεν αποτελούσε το ασφαλέστερο μέρος του κόσμου. Μέσα στην πόλη οι Βούλγαροι είχαν μία μεραρχία, ενώ οι προφυλακές τους ήσαν εγκατεστημένες λίγα χιλιόμετρα από τις παρυφές της. Φυγάδες, λιποτάκτες, κατάσκοποι και άλλα κακοποιά στοιχεία κινούντο με άνεση, εκμεταλλευόμενοι τις αδυναμίες επαρκούς αστυνομείσεως, απόρροια της αλλαγής του διοικητικού μηχανισμού.

Τα Αναπάντητα Γιατί

Τα εύλογα ερωτήματα που εγείρονται είναι: Γιατί ο Γεώργιος δεν αισθανόταν την ανάγκη προστασίας; Γιατί ο Πρίγκιπας Νικόλαος, στρατιωτικός διοικητής της πόλεως, δεν φρόντισε για την ασφάλεια του άνακτος; Ο Γεώργιος παρέμεινε στην Θεσσαλονίκη, γιατί με την παρουσία του ήθελε να ισχυροποιήσει τη θέση της Ελλάδος, που καταλάβαινε ότι υπονομευόταν στο ρευστό διεθνές περιβάλλον της εποχής. Είναι προφανές ότι κάποιοι δεν τον ήθελαν στην πόλη. Το πεπρωμένο άλλους τους βρίσκει και άλλοι το ψάχνουν. Είναι πιθανό ο Γεώργιος, σαν άλλος Κόδρος^[11], να βάδισε στο εκούσιο πάθος του. Ο Γεώργιος ο Α΄ κηδεύτηκε την 20η Μαρτίου στο βασιλικό ανάκτορο στο Τατόι.

Η Συνθήκη του Λονδίνου

Την 17η/30η Μαΐου 1913, υπεγράφη στο Λονδίνο η συνθήκη ειρήνης μεταξύ της Τουρκίας και των Βαλκανικών συμμάχων με πρωτεύον ζήτημα την διανομή των εδαφών. Παράλληλα με την διάσκεψη της ειρήνης συνεδρίαζε και αυτή των πρεσβευτών των Μεγάλων Δυνάμεων με δύο βασικούς στόχους, την αποδοχή από την Τουρκία των απώλειών της επικράτειάς της στην Ευρώπη και την αποφυγή επανενάρξεως των εχθροπραξιών.

- i. Η Τουρκία παραχωρούσε όλα τα εδάφη από την γραμμή Αίνου(σημερινό Ενέζ, πλησίον εκβολών Έβρου), μέχρι Μηδείας(σημερινό Κιρκαλερί στην Μαύρη Θάλασσα, 100 χλμ βορείως Κωνσταντινουπόλεως), πλην της Αλβανίας που θα ανακηρύσσονταν ανεξάρτητη ηγεμονία. Τα όρια του νέου κράτους θα αποφασίζονταν στην συνέχεια.
- ii. Η Βουλγαρία υπήρξε η μεγάλη κερδισμένη, λαμβάνοντας όλη την περιοχή της Θράκης(Ανατολικής και Δυτικής) και της Μακεδονίας έως τις παρυφές της Θεσσαλονίκης.
- iii. Η Σερβία προσάρτησε μέρος του σημερινού Κοσσυφοπεδίου και της Βορείου Μακεδονίας.
- iv. Η Ελλάδα αύξησε την επικράτεια της με την Ήπειρο, όλη την Δυτική Μακεδονία, τα νησιά του Αιγαίου και μέρος των νομών Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής. Η Ελλάδα αποσύρθηκε από την Βόρειο Ήπειρο, λαμβάνοντας την διαβεβαίωση των Μεγάλων Δυνάμεων, ότι θα ασκούσαν πίεση στην Τουρκία να αναγνωρίσει την ελληνική κυριαρχία επί των νήσων του Αιγαίου[12].
- v. Ο Σουλτάνος παραιτείτο όλων των δικαιωμάτων από Κρήτη και την χερσόνησο του Άθως, υπέρ των κρατών της Βαλκανικής συμμαχίας, τα οποία αργότερα(μετά τον Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο), παραιτήθηκαν με την σειρά τους υπέρ της Ελλάδος.
- vi. Το Μαυροβούνιο έλαβε τα λιγότερα, αφού αναγκάστηκε να αποχωρήσει από την Σκόδρα, την οποία είχε καταλάβει.
- vii. Η συνθήκη δεν επικυρώθηκε από τα συμβαλλόμενα μέρη, λόγω του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου που ξέσπασε την 30η Ιουνίου 1913.

Τα Συμπεράσματα

- i. Ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος (Α΄ΒΠ), μαζί με τον Β΄ ΒΠ με τον οποίο κατοχυρώσαμε τα εδαφικά κέρδη και επεκτείναμε την κυριαρχία μας σε όλη την Μακεδονία, αποτελούν την ενδοξότερη σελίδα στην ιστορία της πατρίδος μας. Η έκταση της Ελλάδος αυξήθηκε από τα 63.211 στα 108.043 τετρ. χλμ. και ο πληθυσμός από τα 2,7 στα 4,5 εκατομμύρια[13]. Οι απώλειες ανήλθαν συνολικά σε 2.500 νεκρούς.
- ii. Υπήρξε η μοναδική πολεμική σύρραξη στην ιστορία μας που νικήσαμε την Τουρκία. Σε αναλογία δυνάμεων οι στρατιωτικές μας δυνάμεις υπερτερούσαν αριθμητικά, ενώ οι στόλοι ήσαν περίπου ισοδύναμοι. Συγχρόνως με εμάς η Βουλγαρία, η Σερβία και το Μαυροβούνιο επιτέθηκαν εναντίον της. Κατά την διάρκεια του πολέμου η κυβέρνηση του Σουλτάνου ανατράπηκε από στρατιωτικό πραξικόπημα. Ο ελληνικός λαός ήταν ηθικά προετοιμασμένος και ψυχολογικά έτοιμος για τις δοκιμασίες ενός πολέμου, γαλουχούμενος από 80ταετίες για την υλοποίηση της Μεγάλης Ιδέας. Αυτά δεν πρέπει να τα ξεχνάμε στους σχεδιασμούς μας, για το ενδεχόμενο ένοπλης εμπλοκής με την γείτονα χώρα.

- iii. Οι Βαλκάνιοι σύμμαχοι, παρά τις αντιθέσεις τους, επέδειξαν ενιαίο μέτωπο έναντι της Τουρκίας κατά την συνδιάσκεψη της ειρήνης, η οποία προσπαθούσε με καθυστερήσεις να περιορίσει τις απώλειές της.
- iv. Κανένα από τα κράτη της Βαλκανικής Συμμαχίας δεν έμεινε ικανοποιημένο από τους όρους της συνθήκης(δηλαδή την μοιρασιά).
- v. Η Ελλάδα δεν είχε υπογράψει καμία συμφωνία διανομής των εδαφών με τους συμμάχους της.
- vi. Οι Μεγάλες Δυνάμεις προσπάθησαν να περιορίσουν την επέκταση του πολέμου.
- vii. Η Ρουμανία δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένη με την ισχυροποίηση της Βουλγαρίας.
- viii. Καθίστατο ο προφανές ότι η Σύγκρουση μεταξύ των Βαλκάνιων συμμάχων θα ήταν πολύ δύσκολο να αποφευχθεί.
- ix. Το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό, εκπλήρωσε πλήρως την αποστολή του κατά την διάρκεια του Α΄ Βαλκανικού πολέμου. Απελευθέρωσε όλα τα ελληνικά νησιά υπό τουρκική κατοχή και κυριάρχησε στο Αιγαίο απαγορεύοντας την έξοδο του τουρκικού στόλου και την αποστολή ενισχύσεων μέσω θαλάσσης. Ο οθωμανικός στόλος παρέμενε στην ασφάλεια των στενών και δεν «ξεμύτισε ξανά».
- x. Η ναυμαχία της Έλλης και της Λήμνου, επιβεβαίωσαν την ναυτική υπεροχή μας και εκτόξευσαν το ηθικό μας στα ύψη..
- xi. Ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος δεν έχει τύχει της αναγνωρίσεως που του πρέπει από τους Έλληνες και την Ελληνική Πολιτεία.

[1] Ατμομυοδρόμων είναι πολεμικό πλοίο με ιστία και με ατμομηχανή για βοηθητική πρόωση.

[2] Μέχρι το 1955, η Μύρινα ονομάζονταν Κάστρο και αποκαλείται ακόμη και σήμερα από τους παλαιότερους Λημνιούς.

[3] Ο κόλπος του Μούδρου από απόψεως εκτάσεως και ασφαλείας πληρούσε τις προϋποθέσεις ελλιμενισμού των πολεμικών μας πλοίων. Οι γαιάνθρακες μεταφέρονταν από τον Πειραιά, ενώ τρία ανθρακοφόρα πλοία στάθμευαν μονίμως στην βάση Τα υδροφόρα «Καρχαρίας» και «Κρήτη» μετέφεραν νερό από την Θεσσαλονίκη. Εγκαταστάθηκαν παρατηρητήρια, ενώ 2 αντιτορπιλικά περιπολούσαν συνεχώς στην είσοδο του κόλπου.

[4] Ο Κουντουριώτης κάνοντας χρήση του Τουρκικού ασυρμάτου, απέστειλε προς την Κωνσταντινούπολη το εξής σήμα εις την Γαλλική: *«Καταλαβών την νήσον άναμένω ύμέτερον στόλον».*

[5] Οι Τούρκοι την ονόμασαν «Ναυμαχία της Ίμβρου».

[6] Τα Θωρηκτά: «Αβέρωφ», «Υδρα», «Σπέτσαι», και «Ψαρά». Τα αντιτορπιλικά: «Λέων», «Πάνθηρ», «Ιέραξ» και «Αετός».

[7] Τα Θωρηκτά:«Μπαρμπαρός», «Τουργούτ Ρείς», « Μεσουδιέ» και «Ασάρ Ταφίκ» και το καταδρομικό «Μετζιτιέ».

[8] Το «Δελφίν» Παρελήφθη με την έναρξη του πολέμου την 5^η Οκτ 1912. Είχε μήκος 50 μέτρα, εκτόπισμα 340 τόνους, ταχύτητα επιφανείας 13 κόμβους και εν καταδύσει 8, με

μέγιστο βάθος καταδύσεως 36 μέτρα. Έφερε 4 τορπίλες των 450 χιλ. εξωτερικά του σκάφους.

[9] Τα Θωρηκτά:«Μπαρμπαρός», «Τουργούτ Ρέις», « Μεσουδιέ» και το καταδρομικό «Μετζιτιέ».

[10] Ο Ιωάννης Φραγκουδής(1863-1916) καταγόμενος εκ Κύπρου συμμετείχε στους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες το 1896 με τα χρώματα της Ελλάδος και κατέκτησε ένα χρυσό μετάλλιο στο περίστροφο 25 μέτρων, ένα αργυρό στο πολεμικό τυφέκιο στα 300 μέτρα και ένα χάλκινο στο ελεύθερο πιστόλι.

[11] Ο τελευταίος βασιλέας των Αθηνών, ο οποίος σύμφωνα με τον μύθο θυσιάστηκε για να σωθεί η Αθήνα.

[12] Αυτό συνέβη με την συνθήκη της Λωζάννης την 23 Ιουλίου 1923.

[13] Οι νομοί Σερρών, Δράμας, Κιλκίς και Καβάλας, συνολικής εκτάσεως 12.006 τετραγ. χιλιομέτρων περιήλθαν στην Ελλάδα μετά τον Β΄ Βαλκανικό Πόλεμο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- «Συμβολή εις την Ιστορίαν της Δεκαετίας 1912-1922», Αντιστράτηγου Παναγιώτη Παναγάκου, Αθήνα 1960.
- «Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος», Σπύρου Β. Μαркеζίνη, ΠΑΠΥΡΟΣ ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ Α.Ε, Αθήνα 1966.
- «Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-13», Χρήστος Γκίων-Σταμάτης Θηραίος, Εκδόσεις ΚΕΚΡΟΨ, Αθήνα 1970.
- «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους», ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε. Αθήνα 1977.
- «Στρατιωτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος», Ιωάννου Πολιτάκου, ΓΕΣ, Διεύθυνση Εκπαιδεύσεως , Αθήνα 1980.
- «Μεταξάς το Προσωπικό του Ημερολόγιο», Επιμέλεια Χρήστος Χρηστίδης, Εκδόσεις Γκοβοστή, Αθήνα 1995.
- «ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ-Ο ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ 1912-1913», Ιωάννου Παλούμπη Αντιναυάρχου ε.α., Εκδόσεις ναυτικού μουσείου Ελλάδος, Αθήνα 2007.
- «Η Ιστορία του Ελληνικού Στρατού» Ιωάννου Παπαφλωράτου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2014.